

1* ความต้องการจำเป็นในการบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษา กลุ่มไตรมิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1

ราวิณ ชาแดงวงศ์^{1*} จารุวรรณ นาดัน²

¹นักศึกษาลัทธิสุตรครุศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

²อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

*Corresponding author e-mail: rawinchadaengwong@gmail.com Tel. 0829751901

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นในการบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษา กลุ่มไตรมิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลกเขต 1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้กลุ่มประชากรในการศึกษา คือ สถานศึกษากลุ่มไตรมิตร จำนวน 19 แห่ง โดยกำหนดกลุ่มผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าฝ่ายบริหารงานงบประมาณ และครูผู้ปฏิบัติเจ้าหน้าที่การเงิน รวมจำนวนทั้งสิ้น 57 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามมีลักษณะเป็นมาตราประมาณค่า 5 ระดับ ในรูปแบบตอบสนองคู่ มีค่า IOC ระหว่าง 0.80 – 1.00 ค่าความเชื่อมั่น ทั้งฉบับเท่ากับ 0.99 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น (PNImodified) ผลการวิจัยพบว่า การประเมินความต้องการจำเป็นในการบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษากลุ่มไตรมิตร ในภาพรวม มีค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นเท่ากับ .233 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าด้านการตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผล รายงานผลการใช้เงิน และผลการดำเนินงาน มีค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นสูงสุดเป็นลำดับแรก รองลงมาคือ ด้านการระดมทรัพยากรและลงทุนเพื่อการศึกษา และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการบริหารบัญชี

คำสำคัญ: ความต้องการจำเป็น; การบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษา; กลุ่มไตรมิตร

^{1*} Received: 2025-10-19, Revised: 2025-11-27, Accepted: 2025-12-08

Needs Assessment for Budget Management of Schools Trimit Group Under Phitsanulok Primary Educational Service Area Office 1

Rawin Chadaengwong^{1*} Jarawan Natun²

Master of Education Program in Educational Administration
Pibulsongkram Rajabhat University
Lecturer of Faculty of Education, Pibulsongkram Rajabhat University
*Corresponding author e-mail: rawinchadaengwong@gmail.com Tel. 0829751901

ABSTRACT

The objective of this research is the essential needs for Budget Management of Schools Trimit Group Under Phitsanulok Primary Educational Service Area Office 1. The population and sample of this study consisted of 19 schools in the Trimit Group. The key informants included school administrators, heads of budget management departments, and teachers responsible for financial affairs, totaling 57 participants. A purposive sampling method was employed. The research instrument was a 5-level Likert scale questionnaire, dual-response format type. The content validity (IOC) of the questionnaire ranged between 0.80 -1.00, and the overall reliability was 0.99. Data were analyzed using frequency, percentage, mean, standard deviation, and a modified priority needs index (PNImodified). The results revealed that the priority needs index for needs for Budget Management of Schools Trimit Group was overall at .233. When analyzed by specific aspects, "Monitoring, Evaluation, and Reporting" was identified as the highest priority, followed by "Resource Mobilization and Investment for education." The aspect with the lowest average score was "Accounting Management."

Keywords:Needs Assessment; Budget Management of Schools; Trimit Group

บทนำ

กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดขอบข่ายการบริหารงบประมาณของสถานศึกษาในการจัดทำและขอ งบประมาณ ประกอบด้วย การจัดระบบข้อมูลสารสนเทศและดัชนีชี้วัดความสำเร็จการวิเคราะห์แผนกลยุทธ์ จัดทำแผนงบประมาณให้เชื่อมโยงกับดัชนีชี้วัดความสำเร็จ การวิเคราะห์และจัดลำดับความสำคัญ และการ จัดทำคำขอจัดตั้งงบประมาณการบริหารงานงบประมาณ ประกอบด้วย การขออนุมัติแผนการใช้ การจัดสรร งบประมาณการบริหารการเงิน ได้แก่ การเบิก การรับ การเก็บ การจ่าย และการนำส่งเงิน การบริหารการ บัญชี ได้แก่ การทำบัญชี การทำทะเบียนการเงิน การรายงาน การติดตามตรวจสอบการใช้จ่ายเงิน และการ รายงานผลการใช้งบประมาณการบริหารพัสดุ ครุภัณฑ์ ประกอบด้วย การกำหนดคุณลักษณะเฉพาะ ของ ครุภัณฑ์ การจัดซื้อจัดจ้าง การเปลี่ยนแปลงแก้ไขรายการ การสั่งซื้อ สั่งจ่าย การตรวจรับ การเบิกจ่ายวัสดุ ครุภัณฑ์และอุปกรณ์การศึกษา การจัดทำทะเบียนควบคุมพัสดุ ครุภัณฑ์ และการรักษาความปลอดภัยเกี่ยวกับ ทรัพย์สินของทางราชการ การระดมทรัพยากรและการจัดการสินทรัพย์ ประกอบด้วย การระดมทรัพยากรจาก องค์กรและสถาบันต่าง ๆ การดำเนินการด้านกองทุนต่าง ๆ เช่น กองทุนการศึกษา กองทุนกู้ยืมเพื่อการศึกษา กองทุนสวัสดิการ การจัดหาผลประโยชน์จากสินทรัพย์ การตรวจสอบติดตามและประเมินประสิทธิภาพการ ใช้จ่ายงบประมาณ ประกอบด้วย การกำหนดแผนการตรวจสอบค่าใช้จ่าย การตรวจสอบวิเคราะห์ประเมินความ เพียงพอและประสิทธิภาพของการควบคุมภายใน การตรวจสอบระบบ การดูแลรักษาและความปลอดภัยของ

ทรัพย์สิน การวิเคราะห์และประเมินคุณภาพ การปฏิบัติงาน ประสิทธิภาพ และประสิทธิผล (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553)

จากข้อขยายการบริหารงบประมาณของกระทรวงศึกษาธิการ ทำให้ผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับงบประมาณ ไม่ว่าจะเป็นผู้บริหารหรือครูที่เป็นเจ้าหน้าที่การเงิน ต้องมีความรู้เกี่ยวกับระเบียบ การบริหาร งบประมาณของกระทรวงศึกษาธิการ จากการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการบริหารงานงบประมาณในสถานศึกษาต่าง มีผลการวิจัยยืนยันในทิศทางเดียวกัน พบว่าการบริหารงานงบประมาณหลังการกระจายอำนาจประสบปัญหา หลายปัญหา เช่น ทักษะในการวางแผนงบประมาณ ความเข้าใจรายละเอียดเกี่ยวกับการจัดทำแผนกลยุทธ์ ประสบการณ์ในการวางแผนงบประมาณ และกระบวนการในการดำเนินงานด้านงบประมาณ ฯลฯ ซึ่ง ทิพากร ใช้บางยาง (2566) พบว่า ด้านการวางแผนงบประมาณ งบประมาณไม่เพียงพอในการดำเนินโครงการ งบประมาณ ที่ได้รับจากต้นสังกัดมีจำกัด จึงยากต่อการพัฒนาสถานศึกษา งบประมาณน้อยทำให้จำกัดต่อการ พัฒนาการเรียนการสอน ส่วนแนวทางการพัฒนาการบริหารงบประมาณของสถานศึกษา คือของบสนับสนุน หรือระดมทุนจากทุกภาคส่วน เช่นศิษย์เก่า ผู้ปกครอง ชุมชน และหน่วยงานอื่น โดยการจัดตั้งกองผ้าป่าเพื่อ การศึกษา แบ่งจัดสรรงบประมาณตามความจำเป็นของแต่ละหมวด และน้อมนำศาสตร์พระราชามาใช้ในการ บริหารงบประมาณ เช่นความพอเพียง การเกษตร เน้นความยั่งยืนและยาวนาน จัดทำแผนปฏิบัติการ ประจำปีเพื่อวางแผนการใช้งบประมาณ มณฑลวรรณ ฤทธิจันทร์ (2566) ซึ่งได้วิจัยพบว่า การบริหารงาน งบประมาณ ด้านการจัดทำแผนการบริหารงานงบประมาณไม่ชัดเจนผู้บริหารไม่มีการจัดประชุมวางแผน เกี่ยวกับการใช้งบประมาณร่วมกับบุคลากรในสถานศึกษา การจัดทำบัญชีไม่เป็นปัจจุบัน ผู้บริหาร ครูเจ้าหน้าที่ การเงินยังขาดความรู้ความเข้าใจ และยังขาดประสบการณ์ในการบริหารงานด้านงบประมาณ

กลุ่มไตรมิตร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ได้รับการจัดสรรงบประมาณ จากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้มีประสิทธิภาพและยกระดับ คุณภาพการบริการจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มุ่งมั่นจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ ส่งเสริมการ มีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องตามนโยบายและจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการ สนับสนุนการพัฒนา คุณภาพการศึกษา แก้ไขปัญหาความต้องการของพื้นที่รวมทั้งขับเคลื่อนแผนการดำเนินงานไปสู่การปฏิบัติที่ เป็นไปตามกฎหมายที่ตอบสนองและสอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการให้บรรลุเป้าหมายอย่าง เป็นรูปธรรม จากรายงานผลการนิเทศ ติดตาม การขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามนโยบายและ จุดเน้น พบว่า สถานศึกษาในสังกัดยังเผชิญปัญหาในการบริหารงบประมาณ บุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจ ด้านการเงิน พัสดุ และระเบียบข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ส่งผลให้การดำเนินงานล่าช้าและไม่เป็นปัจจุบัน ส่งผล กระทบต่อการบริหารจัดการด้านวิชาการโดยตรง ปัญหาดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่าการตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผล และรายงานผลการใช้เงินงบประมาณยังขาดประสิทธิภาพ เนื่องจากมีข้อจำกัดทั้งในด้านบุคลากร ความรู้ความสามารถและความเพียงพอของทรัพยากร ส่งผลให้ไม่สามารถดำเนินงานได้เต็มศักยภาพตาม เป้าหมายที่วางไว้ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1, 2567)

จากความสำคัญและปัญหาข้างต้น ผู้วิจัยเห็นว่าการบริหารงานงบประมาณในสถานศึกษามีส่วนสำคัญ ที่ทำให้การบริหารสถานศึกษาเกิดการคล่องตัว และมีการบริหารจัดการงบประมาณอย่างเป็นระบบ โปร่งใส ตรวจสอบได้ อีกทั้งยังสามารถปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพ สามารถแก้ไขปัญหาในการปฏิบัติงาน ดังนั้น ผู้วิจัย จึงต้องการทราบถึงสภาพปัจจุบันสภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นในข้อขยายการบริหาร งบประมาณ เพื่อให้ได้ข้อเสนอแนะของการบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลกเขต 1 นำพาคณะไปสู่อำนาจการดำเนินงานงบประมาณสู่ความสำเร็จต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นในการบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษา กลุ่มไตรมิตรสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาความต้องการจำเป็นในการบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษา กลุ่มไตรมิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยที่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการวิจัย โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้กลุ่มประชากรในการศึกษา คือ สถานศึกษากลุ่มไตรมิตร จำนวน 19 แห่ง (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1, 2567, ออนไลน์) โดยกำหนดกลุ่มผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าฝ่ายบริหารงานงบประมาณ และครูผู้ปฏิบัติเจ้าหน้าที่การเงินรวมจำนวนทั้งสิ้น 57 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษากลุ่มไตรมิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ประกอบไปด้วย 7 ด้าน มีคำถามจำนวน 56 ข้อคำถาม

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม ซึ่งมีรูปแบบของคำถามเป็นแบบการตอบสนองคู่ (Dual Response Format) ให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นตามการรับรู้ในส่วนของสภาพที่เป็นจริง และส่วนของสภาพที่ควรจะเป็น ซึ่งแบบสอบถามประกอบด้วยข้อมูล 2 ตอน ประกอบด้วย 1) แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) และ 2) แบบสอบถามความต้องการจำเป็นในการบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษาเป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) แบบ 2 คำตอบ (Two-Answer) โดยแต่ละระดับมีความหมาย ดังนี้ คำถามทุกข้อ ตอบ 2 สภาพ คือ สภาพที่เป็นจริงและสภาพที่ควรจะเป็นแบ่งเป็น 5 ระดับ

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

1. ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้า แนวคิด หลักการ ทฤษฎี และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานงบประมาณในสถานศึกษา เพื่อจัดทำร่างเครื่องมือแบบสอบถามให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และขอบเขตการวิจัย

2. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบปรับปรุงความสมบูรณ์และความถูกต้องให้ครอบคลุม ทั้งด้านโครงสร้างเนื้อหาและหลักการใช้ภาษาและความครอบคลุมเรื่องที่ต้องการศึกษาแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข

3. นำแบบสอบถามเสนอผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) พิจารณาข้อความในแบบสอบถามเป็นข้อคำถามที่ตรงกับสิ่งที่ต้องการศึกษาถูกต้องและครอบคลุมเนื้อหาเชิงทฤษฎีที่ได้ศึกษาวิเคราะห์และกำหนดไว้เป็นนิยามศัพท์เฉพาะ

4. นำแบบสอบถามมาวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหา IOC (Index of item Objective Congruence) ผลตรวจสอบพบว่า ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง มีค่าอยู่ระหว่าง 0.80-1.00 ซึ่งเป็นข้อคำถามที่มีความสอดคล้องเชิงเนื้อหาทุกข้อ

5. นำแบบสอบถามมาปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ เสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบ

6. นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try-Out) กับผู้บริหารและครู ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารงานงบประมาณ ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อหาคุณภาพด้านความเชื่อมั่น (Reliability) โดยวิธีการหาสูตร สัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) โดยจะต้องมีค่าความเชื่อมั่นไม่ต่ำกว่า 0.70 ผลการตรวจสอบ พบว่าแบบสอบถามทั้งฉบับมีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.99

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ตามลำดับดังนี้

3.1 ผู้วิจัยทำหนังสือขอความอนุเคราะห์คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงครามถึงผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้ปฏิบัติเจ้าหน้าที่การเงินในสถานศึกษา กลุ่มไตรมิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 เพื่อขออนุญาตในการเก็บข้อมูลประกอบการวิจัย

3.2 ผู้วิจัยส่งและรับแบบสอบถามด้วยตนเอง หรือเก็บข้อมูลโดยใช้รูปแบบออนไลน์ (Google Forms) เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับกลุ่มผู้ได้รับการประเมิน ในการส่งแบบสอบถามคืนและแบบสอบถามบางส่วนผู้วิจัยเก็บรวบรวมด้วยตนเอง

3.3 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลตอบแบบสอบถาม ซึ่งผู้วิจัยจะได้รับข้อมูลทางแอปพลิเคชัน (Google Forms) จำนวน 57 ฉบับ และได้คืนมาจำนวน 57 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ระดับการบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษา กลุ่มไตรมิตร วิเคราะห์ สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (μ) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) และวิเคราะห์ค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความจำเป็นในการบริหารงานงบประมาณในสถานศึกษา สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ค่าเฉลี่ยและวิธี Modified Priority Needs Index (PNImodified)

$$PNI_{modified} = (I - D) / D$$

เมื่อ $PNI_{modified}$ หมายถึง ดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น (Modified Priority Needs Index)

I หมายถึง ค่าเฉลี่ยของสภาพควรจะเป็น (Importance)

D หมายถึง ค่าเฉลี่ยของสภาพเป็นจริงในปัจจุบัน (Degree of success)

แล้วนำมาเรียงลำดับความต้องการจำเป็นโดยเรียงดัชนีจากมากไปหาน้อยและนำเสนอผลการวิเคราะห์

ผลการวิจัย

จากการศึกษาการประเมินความต้องการจำเป็นในการบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษากลุ่มไตรมิตร สามารถสรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้

การบริหารงบประมาณของสถานศึกษา	สภาพที่เป็นจริง (D)			สภาพที่ควรจะเป็น (I)			PNI modified (I-D) / D	ลำดับ
	μ	σ	ระดับ	μ	σ	ระดับ		
1. ด้านการจัดทำและเสนอของงบประมาณ	4.187	.612	มาก	4.684	.397	มากที่สุด	.154	4

การบริหารงบประมาณ ของสถานศึกษา	สภาพที่เป็นจริง (D)			สภาพที่ควรจะเป็น (I)			PNI modified (I-D) / D	ลำดับ
	μ	σ	ระดับ	μ	σ	ระดับ		
2. ด้านการจัดสรร งบประมาณ	4.254	.616	มาก	4.680	.442	มากที่สุด	.137	6
3. ด้านการตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผล รายงาน ผลการใช้เงิน และผลการ ดำเนินงาน	4.184	.686	มาก	4.754	.349	มากที่สุด	.203	1
4. ด้านการระดม ทรัพยากรและลงทุนเพื่อ การศึกษา	4.193	.592	มาก	4.727	.376	มากที่สุด	.174	2
5. ด้านการบริหาร การเงิน	4.232	.604	มาก	4.725	.413	มากที่สุด	.157	3
6. ด้านการบริหารบัญชี	4.396	.561	มาก	4.734	.365	มากที่สุด	.102	7
7. ด้านการบริหารพัสดุ และสินทรัพย์	4.265	.553	มาก	4.733	.370	มากที่สุด	.140	5
รวม	4.244	.554	มาก	4.718	.350	มากที่สุด	.151	

1. ด้านการจัดทำและเสนอของบประมาณ ในภาพรวม พบว่า สภาพที่เป็นจริงอยู่ในระดับมากซึ่งข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษากำหนดแนวทางที่ชัดเจนในการเสนอขอรับงบประมาณจากต้นสังกัด อยู่ในระดับมาก สภาพที่ควรจะเป็น อยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 2 ข้อ คือผู้บริหารสถานศึกษากำหนดเป้าหมายในแผนปฏิบัติการประจำปีที่สุดคล้องกับงบประมาณที่เสนอขอ และผู้บริหารสถานศึกษาติดตามผลการเสนอของบประมาณจากหน่วยงานต้นสังกัด อยู่ในระดับมากที่สุด และผลการประเมินความต้องการจำเป็นในภาพรวมเท่ากับ.154 ซึ่งข้อที่มีค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาจัดทำข้อมูลระบบสารสนเทศที่สามารถนำมาใช้ในการวางแผนและเสนอของบประมาณได้อย่างเหมาะสม มีค่าดัชนีลำดับความสำคัญ (PNI = .177)

2. ด้านการจัดสรรงบประมาณ ในภาพรวม พบว่า สภาพที่เป็นจริงอยู่ในระดับมาก ซึ่งข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษากำหนดแผนการใช้งบประมาณในแต่ละกิจกรรมที่ชัดเจน อยู่ในระดับมาก สภาพที่ควรจะเป็น อยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือผู้บริหารสถานศึกษากำหนดวงเงินจัดแบ่งงบประมาณตามลักษณะงานหรือภารกิจได้อย่างชัดเจน อยู่ในระดับมากที่สุด และผลการประเมินความต้องการจำเป็นในภาพรวมเท่ากับ.137 ซึ่งข้อที่มีค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาจัดทำและเสนอรายละเอียดแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณอย่างครบถ้วนและถูกต้อง มีค่าดัชนีลำดับความสำคัญ (PNI = .197)

3. ด้านการตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผล รายงานผลการใช้เงิน และผลการดำเนินงาน พบว่า สภาพที่เป็นจริงอยู่ในระดับมาก ซึ่งข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษารายงานผลการประเมินต่อคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและหน่วยงานต้นสังกัดเป็นประจำอย่างโปร่งใสและตรวจสอบได้ อยู่ในระดับมาก สภาพที่ควรจะเป็น อยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือผู้บริหารสถานศึกษารายงานผลการประเมินต่อหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องอย่างโปร่งใสและตรวจสอบได้ อยู่ในระดับมากที่สุด และผลการประเมินความต้องการจำเป็นในภาพรวมเท่ากับ.203 ซึ่งข้อที่มีค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาสรุปข้อมูลสารสนเทศเพื่อรายงานการใช้จ่ายงบประมาณอย่างถูกต้องและครบถ้วน มีค่าดัชนีลำดับความสำคัญ (PNI = .222)

4. ด้านการระดมทรัพยากรและลงทุนเพื่อการศึกษา พบว่า สภาพที่เป็นจริงอยู่ในระดับมาก ซึ่งข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาวางระบบสนับสนุนบุคลากรให้ใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์ อยู่ในระดับมาก สภาพที่ควรจะเป็น อยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือผู้บริหารสถานศึกษาสำรวจความต้องการของนักเรียนและคัดเลือกเสนอกองทุนกู้ยืมเพื่อการศึกษาและกองทุนสวัสดิการเพื่อการศึกษาอย่างถูกต้องและโปร่งใส อยู่ในระดับมากที่สุด และผลการประเมินความต้องการจำเป็น ในภาพรวมเท่ากับ.174 ซึ่งข้อที่มีค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นสูงสุด คือผู้บริหารสถานศึกษาสำรวจความต้องการของนักเรียนและคัดเลือกเสนอกองทุนกู้ยืมเพื่อการศึกษาและกองทุนสวัสดิการเพื่อการศึกษาอย่างถูกต้องและโปร่งใส มีค่าดัชนีลำดับความสำคัญ (PNI = .216)

5. ด้านการบริหารการเงิน พบว่า สภาพที่เป็นจริงอยู่ในระดับมาก ซึ่งข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือผู้บริหารสถานศึกษาดำเนินการตามกระบวนการบริหารการเงินอย่างถูกต้องตามระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้อง อยู่ในระดับมาก สภาพที่ควรจะเป็น อยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือผู้บริหารสถานศึกษาจ่ายเงินและโอนเงินของสถานศึกษาเป็นไปตามขั้นตอนที่ถูกต้องและตรวจสอบได้ อยู่ในระดับมากที่สุด และผลการประเมินความต้องการจำเป็นในภาพรวมเท่ากับ.157 ซึ่งข้อที่มีค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นสูงสุดคือผู้บริหารสถานศึกษากำหนดแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการรับเงินและเก็บรักษาเงิน มีค่าดัชนีลำดับความสำคัญ (PNI = .221)

6. ด้านการบริหารบัญชี พบว่า สภาพที่เป็นจริงอยู่ในระดับมาก ซึ่งข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษารายงานการควบคุมภายในประจำปีต่อ สพฐ. ผ่านเขตพื้นที่การศึกษาตามเวลาที่กำหนด อยู่ในระดับมาก สภาพที่ควรจะเป็น อยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 2 รายการ คือผู้บริหารสถานศึกษาจัดทำรายงานผลการบริหารงบประมาณรายจ่ายประจำปีอย่างครบถ้วนและตรงตามรูปแบบที่กำหนด และผู้บริหารสถานศึกษารายงานบัญชีขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่องและเป็นปัจจุบัน อยู่ในระดับมากที่สุด และผลการประเมินความต้องการจำเป็นในภาพรวมเท่ากับ.102 ซึ่งข้อที่มีค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นสูงสุดคือผู้บริหารสถานศึกษาจัดทำรายงานผลการบริหารงบประมาณรายจ่ายประจำปีอย่างครบถ้วนและตรงตามรูปแบบที่กำหนด มีค่าดัชนีลำดับความสำคัญ (PNI = .116)

7. ด้านการบริหารพัสดุและสินทรัพย์ พบว่า สภาพที่เป็นจริงอยู่ในระดับมาก ซึ่งข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากัน 2 รายการ คือผู้บริหารสถานศึกษาตรวจสอบและจำหน่ายพัสดุประจำปีดำเนินการตามระเบียบ และมีการบันทึกผลการดำเนินงานที่เป็นลายลักษณ์อักษร และผู้บริหารสถานศึกษาจัดทำทะเบียนที่ราชพัสดุตามระเบียบและเก็บรักษาอย่างถูกต้อง อยู่ในระดับมาก สภาพที่ควรจะเป็น อยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือผู้บริหารสถานศึกษาจัดทำทะเบียนที่ราชพัสดุตามระเบียบและเก็บรักษาอย่างถูกต้อง อยู่ในระดับมากที่สุด และผลการประเมินความต้องการจำเป็นในภาพรวมเท่ากับ.140 ซึ่งข้อที่มีค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นสูงสุด คือผู้บริหารสถานศึกษาบำรุงรักษาพัสดุ และสินทรัพย์มีการจัดทำแผนการบำรุงรักษาและการตรวจสอบอย่างสม่ำเสมอ มีค่าดัชนีลำดับความสำคัญ (PNI = .158)

อภิปรายผล

จากการศึกษาการประเมินความต้องการจำเป็นในการบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษากลุ่มไตรมิตร สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

ผลการประเมินความต้องการจำเป็นในการบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษา ในภาพรวม พบว่า ด้านการตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผล รายงานผลการใช้เงิน และผลการดำเนินงาน มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษามีการดำเนินงานด้านงบประมาณของสถานศึกษามี

ความซับซ้อนและเกี่ยวข้องกับการใช้ทรัพยากรที่มีจำกัด การตรวจสอบและติดตามผลจึงมีความสำคัญในการสร้างความโปร่งใส ความน่าเชื่อถือ และความรับผิดชอบต่อคน สอดคล้องกับงานวิจัยของ อัลเฟรด (Alfred, 2020) ได้ทำวิจัยเรื่อง การจัดทำงบประมาณที่มีประสิทธิภาพไปสู่การจัดการที่มีประสิทธิภาพ พบว่า การประเมินความเสี่ยงทางการเงิน และการตรวจสอบประสิทธิภาพเพื่อเกิดประโยชน์สูงสุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชลพงษ์ ทองอุดม (2564) ได้ศึกษาแนวทางการบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษา ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า ด้านการตรวจสอบ ติดตามประเมินผลและรายงานผลการดำเนินงานสถานศึกษา ควรมีการจัดทำแผนการตรวจสอบ ติดตามผล และนิเทศผลการดำเนินการให้เป็นไปตามแผนปฏิบัติงาน ประจำปีงบประมาณ

1. ด้านการจัดทำและเสนอของบประมาณ เมื่อพิจารณารายชื่อ พบว่า ข้อที่มีดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาจัดทำข้อมูลระบบสารสนเทศที่สามารถนำมาใช้ในการวางแผนและเสนอของบประมาณได้อย่างเหมาะสม ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ผู้บริหารสถานศึกษาในปัจจุบันจำเป็นต้องบริหารจัดการงบประมาณท่ามกลางทรัพยากรที่จำกัดและสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว การมีระบบสารสนเทศที่ถูกต้อง ครบถ้วน และเป็นปัจจุบัน จะช่วยสนับสนุนการตัดสินใจเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารให้สามารถวิเคราะห์ข้อมูล จัดลำดับความสำคัญ และนำเสนอของบประมาณได้อย่างเหมาะสมและตรงเป้าหมาย สอดคล้องกับงานวิจัยของ วรยุทธ วงศ์และคณะ (2566) ได้ศึกษา การพัฒนาระบบสารสนเทศในการบริหารงานงบประมาณของโรงเรียนมัธยมในจังหวัดพังงา พบว่า ความต้องการพัฒนาระบบสารสนเทศในการบริหารงานงบประมาณโดยรวมอยู่ในระดับความต้องการมากที่สุด และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อภินันท์ อุตวงศ์ , ประกอบ สารวรรณ และปรีชาชาญ อินทรชิต (2566) ได้ศึกษา การส่งเสริมการใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ การบริหารงานงบประมาณ โรงเรียนบ้านนากลาง พบว่า การส่งเสริมการใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารงานงบประมาณ คือ การอบรมและให้ความรู้เกี่ยวกับการบริหารงบประมาณแก่ครูอย่างต่อเนื่อง

2. ด้านการจัดสรรงบประมาณ เมื่อพิจารณารายชื่อ พบว่า ข้อที่มีดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาจัดทำและเสนอรายละเอียดแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณอย่างครบถ้วนและถูกต้อง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญในการจัดสรรงบประมาณของสถานศึกษา เนื่องจากงบประมาณเป็นทรัพยากรหลักที่ช่วยขับเคลื่อนการดำเนินงานและการพัฒนาคุณภาพการศึกษา การจัดทำและเสนอแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณที่มีความชัดเจน ครบถ้วน และถูกต้อง จะช่วยให้การใช้งบประมาณเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุดและตรงตามเป้าหมายสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริพร สิทธิวงศ์ และศักดิ์พันธ์์ ตันวิมลรัตน์ (2562) ได้ศึกษา การบริหารงานด้านงบประมาณของโรงเรียน ในกลุ่มโรงเรียนบูรพาศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1 พบว่า การจัดทำแผนงบประมาณ ค่าขอตั้งงบประมาณและจัดทำแผนปฏิบัติการใช้จ่ายเงินตามที่ได้รับจัดสรรควรมีการแจ้งประมาณการงบประมาณล่วงหน้าเพื่อจะได้จัดทำแผนได้อย่างถูกต้องเหมาะสม และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุดารัตน์ แสงผึ้ง และนิคม นาคอ้าย (2567) ได้ศึกษา การศึกษาความต้องการจำเป็นและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานงบประมาณของผู้บริหารสถานศึกษาในสหวิทยาเขตพุทธชินราช พิษณุโลก อุตรดิตถ์ พบว่า ด้านการวางแผนงบประมาณผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการตรวจสอบการใช้งบประมาณเป็นระยะ

3. ด้านการตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผล รายงานผลการใช้เงิน และผลการดำเนินงาน เมื่อพิจารณารายชื่อ พบว่า ข้อที่มีดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาสรุปข้อมูลสารสนเทศเพื่อรายงานการใช้จ่ายงบประมาณอย่างถูกต้องและครบถ้วน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญในการรายงานผลการใช้งบประมาณเป็นกลไกสำคัญที่สะท้อนความโปร่งใสและความรับผิดชอบต่อคน

บริหารการเงินของสถานศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุนีย์ ปัญญาตง และธีระภัทร ประสมสุข (2566) ได้ศึกษา การส่งเสริมการใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารงานงบประมาณของโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 22 จังหวัดแม่ฮ่องสอน พบว่า มีการส่งเสริมการใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารงานงบประมาณของโรงเรียนด้านการรายงานทางการเงินและผลการดำเนินงานควรใช้เทคโนโลยีสารสนเทศจัดทำรายงานผลข้อมูลการเบิกจ่ายตามระยะเวลาที่กำหนด และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ลดาวัลย์ กันธมาลา และเบญจวรรณ ศรีมารุต (2567) ได้ศึกษา แนวทางการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารงานงบประมาณ หลังยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ของผู้บริหารสถานศึกษา สหวิทยาเขตรัชมังคลาภิเษกสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 2 พบว่า การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารงานงบประมาณหลังยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ของผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการกำหนดนโยบายหรือแผนการปฏิบัติงานที่สำคัญในการพัฒนางานในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาอำนวยความสะดวกในการบริหารงานงบประมาณ และควรมีการปรับใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่ออำนวยความสะดวกในการดำเนินชีวิตมากขึ้น

4. ด้านการระดมทรัพยากรและลงทุนเพื่อการศึกษา เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาสำรวจความต้องการของนักเรียนและคัดเลือกเสนอกองทุนกู้ยืมเพื่อการศึกษาและกองทุนสวัสดิการเพื่อการศึกษาอย่างถูกต้องและโปร่งใส ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญในการบริหารจัดการกองทุนการศึกษา เนื่องจากปัจจุบันผู้เรียนจำนวนมากไม่ยอมยังขาดโอกาสทางการศึกษาอันเป็นผลมาจากปัญหาทางเศรษฐกิจ การจัดให้มีกลไกบริหารจัดการกองทุนที่เป็นธรรม โปร่งใส และสอดคล้องกับความต้องการที่แท้จริงของผู้เรียน จะช่วยลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนทุกคนสามารถเข้าถึงการเรียนรู้อย่างเท่าเทียม สอดคล้องกับแนวคิดของ พัชรินทร์ กมลรัตน์ (2567) ได้กล่าวว่า เพื่อให้เงินกู้ยืมแก่นักเรียน นักศึกษาที่ขาดแคลนทุนทรัพย์เพื่อเป็นค่าเล่าเรียน ค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาและค่าใช้จ่ายที่จำเป็นในการครองชีพ ระหว่างศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ระดับอาชีวศึกษา และระดับอุดมศึกษาได้รับโอกาสทางการศึกษาอย่างทั่วถึงช่วยแบ่งเบาภาระด้านการเงินของผู้ปกครองและเป็นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของชาติโดยรวม โดยมุ่งหวังว่า ผู้กู้ยืมจะสามารถเล่าเรียนได้จนสำเร็จตามหลักสูตร มีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม รวมถึงมีจิตสำนึกในการชำระหนี้คืนเพื่อสร้างโอกาสทางการศึกษาให้กับรุ่นน้องต่อไป และสอดคล้องกับงานวิจัยของ มณฑลวรรณ ฤทธิจันทร์ (2567) ได้ศึกษา แนวทางการบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา พบว่า ด้านการระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา สถานศึกษาควรมีกองทุนสวัสดิการเพื่อการศึกษา ซึ่งมีระเบียบการใช้เงินสวัสดิการ มีการกำกับ ติดตาม ตรวจสอบให้เป็นไปตามระเบียบที่กำหนดขึ้น

5. ด้านการบริหารการเงิน เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีดัชนีลำดับความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษากำหนดแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการรับเงินและเก็บรักษาเงิน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญในการบริหารการงบประมาณและเงินทุนเป็นทรัพยากรหลักที่สนับสนุนการดำเนินงานทุกด้านในสถานศึกษา การกำหนดแนวทางที่ชัดเจนในการรับเงิน การเก็บรักษา และการใช้จ่าย จะช่วยลดความคลาดเคลื่อนและลดความเสี่ยงต่อการทุจริต สอดคล้องกับงานวิจัยของ ดร.ณภาพ เย็นวัฒนา (2562) ได้ศึกษา สภาพ ปัญหาและแนวทางพัฒนาการบริหารงานงบประมาณ ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 พบว่า ด้านการรับเงิน การเก็บรักษาเงิน และการจ่ายเงิน บุคลากรที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับการรับเงิน เก็บรักษาเงิน และจ่ายเงิน ต้องดำเนินการด้วยความซื่อสัตย์ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สมฤทัย ทรงสิทธิโชค (2561) ได้ศึกษา การพัฒนาการบริหารจัดการระบบการเงินของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา พบว่า รูปแบบและคู่มือการพัฒนากระบวนการเงินของสถานศึกษา

สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษามีความเหมาะสมในการจ่ายเงินของส่วนราชการ การเบิกจ่ายเงิน ยืม การรับเงินของส่วนราชการ และการเก็บรักษาเงินของส่วนราชการ

6. ด้านการบริหารบัญชี เมื่อพิจารณารายชื่อ พบว่า ข้อที่มีดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาจัดทำรายงานผลการบริหารงบประมาณรายจ่ายประจำปีอย่างครบถ้วนและตรงตามรูปแบบที่กำหนด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องตระหนักถึงปัญหาที่ผ่านมาซึ่งพบว่า สถานศึกษาหลายแห่งยังมีข้อจำกัดด้านความถูกต้องและความครบถ้วนของการจัดทำรายงานทางการเงิน อันเป็นสาเหตุที่ก่อให้เกิดความล่าช้าในการบริหารจัดการงบประมาณและลดทอนความโปร่งใสของระบบการเงิน การปรับปรุงกระบวนการจัดทำรายงานให้มีมาตรฐาน ชัดเจน และตรวจสอบได้ จึงเป็นแนวทางสำคัญที่จะช่วยเสริมสร้างความน่าเชื่อถือและเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารงบประมาณของสถานศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของ เขมจิรา อินตระกุล, สายทิพย์ ยะฟู และปพนสรศักดิ์ โพธิพิทักษ์ (2567) ได้ศึกษา การศึกษาปัญหา การบริหารงบประมาณในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครสวรรค์ พบว่า ปัญหา การบริหารงบประมาณในสถานศึกษาด้านที่มีปัญหาสูงสุดคือ ด้านการประเมินผลและการรายงาน และ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุดารัตน์ แสงผึ้งและนิคม นาคอ้าย (2566) ได้ศึกษา การศึกษาความต้องการจำเป็น และแนวทางการพัฒนาการบริหารงานงบประมาณของผู้บริหารสถานศึกษาในสหวิทยาเขตพุทธชินราช สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์ พบว่า ด้านการรายงานการเงินและผลการ ดำเนินงานผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการวิเคราะห์ปัญหา จัดทำฐานข้อมูลของปัญหา

7. ด้านการบริหารพัสดุและสินทรัพย์ เมื่อพิจารณารายชื่อ พบว่า ข้อที่มีดัชนีความต้องการจำเป็น สูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาบำรุงรักษาพัสดุและสินทรัพย์มีการจัดทำแผนการบำรุงรักษาและการตรวจสอบ อย่างสม่ำเสมอ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ผู้บริหารสถานศึกษาต้องเผชิญกับปัญหาการเสื่อมสภาพของพัสดุและ ครุภัณฑ์ รวมถึงความไม่ต่อเนื่องในการตรวจสอบและบำรุงรักษา ซึ่งก่อให้เกิดค่าใช้จ่ายสูงและความเสี่ยงต่อ การสูญหายหรือชำรุดของทรัพย์สิน การจัดทำแผนบำรุงรักษาอย่างสม่ำเสมอจึงเป็นแนวทางสำคัญในการเพิ่ม ประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากร ลดความสิ้นเปลืองงบประมาณ และสร้างความโปร่งใสในการบริหารจัดการ สอดคล้องกับงานวิจัยของ วรุฒ พวงพันธ์ และจากรุวรรณ นาดัน (2566) ได้ศึกษา การศึกษาสภาพและแนว ทางการบริหารงานพัสดุของโรงเรียน ในเครือข่ายแก่งสารจิตร พบว่า สภาพการบริหารงานพัสดุของโรงเรียน ด้านการบำรุงรักษา การตรวจสอบ มีการตรวจสอบพัสดุทุกครั้งเมื่อใช้งานเสร็จแล้ว หากตรวจสอบพัสดุแล้ว พบว่าพัสดุชำรุด เสียหาย ให้ดำเนินการซ่อมบำรุงให้กลับมาอยู่ในสภาพที่พร้อมใช้งาน และสอดคล้องกับ งานวิจัยของ ทัดชัย วงศ์คำจันทร์ (2566) ได้ศึกษา ความต้องการจำเป็นและแนวทางการพัฒนาประสิทธิผล การบริหารงานพัสดุในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ พบว่า ความต้องการ จำเป็นในการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารงานพัสดุ ในโรงเรียน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน คือ ด้านการบำรุงรักษา

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะสำหรับนำผลการวิจัยไปใช้

จากการศึกษาการประเมินความต้องการจำเป็นในการบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษากลุ่มไตร มิตร ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะสำหรับนำผลการวิจัยไปใช้ ดังนี้

1.1 ด้านการจัดทำและเสนอของบประมาณ ผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนาระบบสารสนเทศ ด้านงบประมาณที่มีความถูกต้อง ครบถ้วน และเป็นปัจจุบัน เพื่อใช้เป็นฐานข้อมูลในการวิเคราะห์และวางแผน จัดทำงบประมาณ

1.2 ด้านการจัดสรรงบประมาณ ผู้บริหารสถานศึกษาควรกำหนดแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณที่ครบถ้วนและถูกต้อง เพื่อให้การจัดสรรงบประมาณสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาการศึกษาและดำเนินงานด้วยหลักความโปร่งใส ตรวจสอบได้

1.3 ด้านการตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผล รายงานผลการใช้เงิน และผลการดำเนินงาน ผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนาระบบการรายงานข้อมูลด้านงบประมาณที่ถูกต้องและครบถ้วน ควบคู่กับการจัดการและควบคุมการใช้จ่ายเงินอย่างเป็นระบบ พร้อมทั้งดำเนินการประเมินผลเพื่อติดตามความสำเร็จตามแผนปฏิบัติการประจำปี

1.4 ด้านการระดมทรัพยากรและลงทุนเพื่อการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาควรดำเนินการสำรวจความต้องการของนักเรียนอย่างรอบด้าน คัดเลือกและเสนอกองทุนการศึกษาอย่างถูกต้องและโปร่งใส พร้อมทั้งกำหนดแนวทางบริหารจัดการทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด และพัฒนากลยุทธ์ด้านการวางแผนระดมงบประมาณเพื่อสนับสนุนความเสมอภาคทางการศึกษา

1.5 ด้านการบริหารการเงิน ผู้บริหารสถานศึกษาควรกำหนดแนวทางการปฏิบัติเกี่ยวกับการรับ เก็บรักษา และเบิกจ่ายเงินจากคลังให้ชัดเจนโดยยึดตามระเบียบข้อบังคับของทางราชการอย่างเคร่งครัด พร้อมทั้งมีมาตรการป้องกันความเสี่ยงเพื่อสร้างความโปร่งใสและความน่าเชื่อถือในการบริหารการเงิน

1.6 ด้านการบริหารบัญชี ผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนาระบบการรายงานผลการใช้จ่ายงบประมาณให้ถูกต้องและครบถ้วน พร้อมทั้งส่งเสริมการจัดทำทะเบียนคุมรายรับ-รายจ่ายอย่างเป็นระบบและดำเนินการจัดทำบัญชีและควบคุมการเงินอย่างต่อเนื่องและโปร่งใส เพื่อเสริมสร้างความเชื่อมั่นและตรวจสอบได้

1.7 ด้านการบริหารพัสดุและสินทรัพย์ ผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนาการจัดทำแผนการบำรุงรักษาพัสดุและสินทรัพย์อย่างเป็นระบบ มีการตรวจสอบตามรอบระยะเวลาอย่างสม่ำเสมอ

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

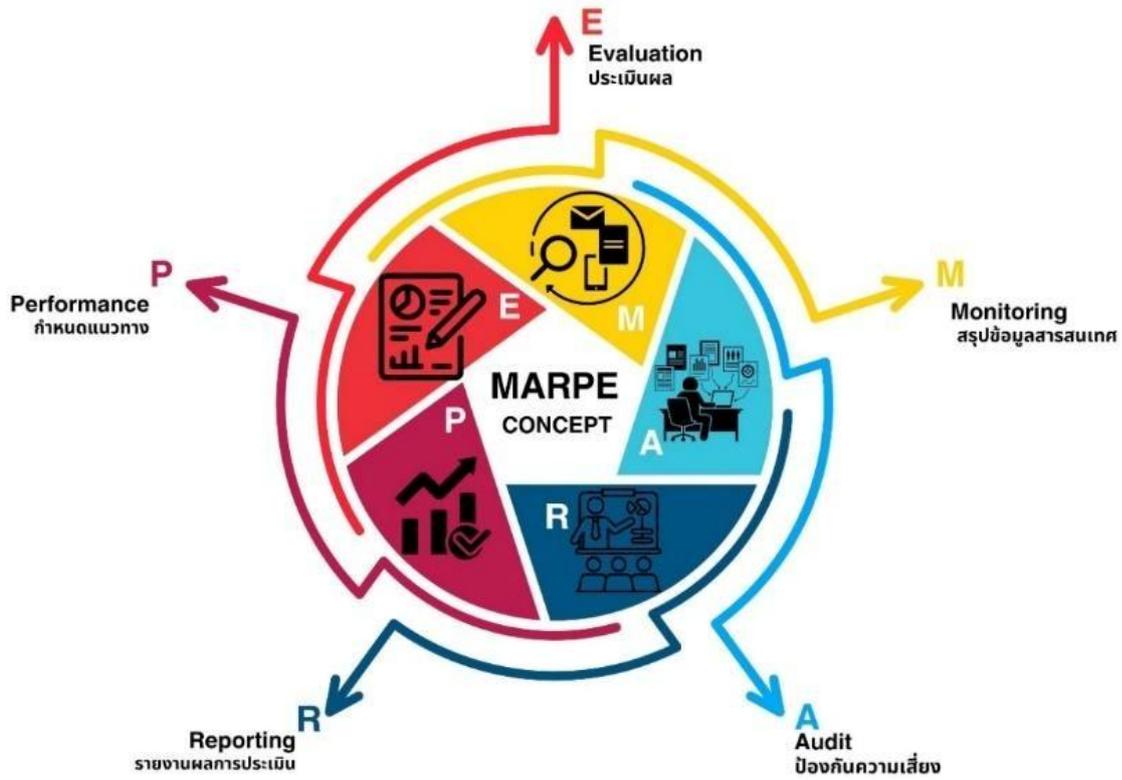
จากการศึกษาการประเมินความต้องการจำเป็นในการบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษากลุ่มไตรมิตร ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

2.1 การพัฒนาระบบสารสนเทศและการเสริมสร้างศักยภาพบุคลากรในการบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษา

2.2 แนวทางการพัฒนาศักยภาพผู้บริหารด้านการตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผล รายงานผลการใช้เงิน และผลการดำเนินงานงบประมาณ เพื่อยกระดับสมรรถนะด้านการบริหารงานงบประมาณของผู้บริหารสถานศึกษา

องค์ความรู้ใหม่

องค์ความรู้ที่ได้รับจากงานวิจัย เรื่อง ความต้องการจำเป็นในการบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษากลุ่มไตรมิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 สามารถแสดงแนวทางการพัฒนาการบริหารงานงบประมาณในสถานศึกษา “MARPE CONCEPT” ดังนี้

ภาพองค์ความรู้ใหม่การบริหารงานงบประมาณในสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา
ที่มา: ราวิณ ชาแดงวงศ์ (2568)

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 พร้อมกฎหมายที่เกี่ยวข้องและพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. 2545*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าพสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- เชมจิรา อินตระกุล, สายทิพย์ ยะฟู, และปพนสรณ์ โปธิพิทักษ์. (2567). การศึกษาปัญหาการบริหารงบประมาณในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครสวรรค์. *วารสารการบริหารการศึกษาและนวัตกรรมการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์*, 4(1), 118-133.
- ชลพงษ์ ทองอุดม. (2564). *แนวทางการบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา*.
- ดรณภพ เย็นวัฒนา. (2562). *สภาพ ปัญหา และแนวทางพัฒนาการบริหารงานงบประมาณในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*.
- ทัดชัย วงศ์คำจันทร์. (2566). *ความต้องการจำเป็นและแนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารงานพัสดุในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*.
- ทิชากร ใช้บางยาง. (2566). *การบริหารงบประมาณของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยมหาภูมิราชวิทยาลัย*.
- พัชรินทร์ กมลรัตน์. (2567). *คู่มือการปฏิบัติงานหน้าที่และความรับผิดชอบงานส่งเสริมสนับสนุนการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา (ทุนการศึกษา กองทุนกู้ยืมเพื่อการศึกษา (กยศ.) และงานสวัสดิการ). กลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน*.
- มณฑลวรรณ ฤทธิจันทร์. (2566). *แนวทางการบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา*.
- ลดาวลัย กัณธมาลา, และเบญจวรรณ ศรีมารุ. (2567). *แนวทางการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารงานงบประมาณหลังยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ของผู้บริหารสถานศึกษา สหวิทยาเขตรัชชวิภา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2. วารสารศึกษาศาสตร์ดุสิตบัณฑิต มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี*, 4(1), 369-381.
- วรยุทธ วงศ์ประเสริฐ, นัฏจรี เจริญสุข, และชูศักดิ์ เอกเพชร. (2566). การพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารงานงบประมาณของโรงเรียนมัธยมในจังหวัดพังงา. *วารสาร มจร อุบลปริทรรศน์*, 8(1), 767-778.
- วรุฒ พวงพันธ์, และจาร์วรรณ นาดัน. (2566). การศึกษาสภาพและแนวทางการบริหารงานพัสดุของโรงเรียนในเครือข่ายแก่งสารจิตร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2. *วารสารครุศาสตร์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์*, 6(3), 41-51.

- ศิริพร สิทธิวงศ์, และศักดิ์พันธ์ ต้นวิมลรัตน์. (2562). การบริหารงานด้านงบประมาณของโรงเรียนในกลุ่มโรงเรียนบูรพาศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1. *วารสารการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร*, 10(1), 662–667.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1. (2567). *รายงานผลการนิเทศ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567*. กลุ่มนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการจัดการศึกษา.
- สุดารัตน์ แสงผึ้ง, และนิคม นาคอ้าย. (2567). การศึกษาความต้องการจำเป็นและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานงบประมาณของผู้บริหารสถานศึกษาในสหวิทยาเขตพุทธชินราช สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์. *วารสาร มจร อุบลปริทรรศน์*, 9(3), 1955–1970.
- สุนีย์ ปัญญาตง, และธีระภัทร ประสมสุข. (2566). การส่งเสริมการใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารงานงบประมาณของโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 22 จังหวัดแม่ฮ่องสอน. *วารสารนวัตกรรมการจัดการศึกษาและการวิจัย*, 5(4), 909–920.
- สมฤทัย ทรงสิทธิโชค. (2561). การพัฒนาการบริหารจัดการระบบการเงินของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. *วารสารวิจัยและนวัตกรรมการอาชีวศึกษา*, 2(1), 79–91.
- อภิรักษ์ อุตวงศ์, ประกอบ สาระวรรณ, และปรีชาชาญ อินทรชิต. (2566). การส่งเสริมการใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารงานงบประมาณของโรงเรียนบ้านนากลาง. *วารสารมหาวิทยาลัยพายัพ*, 33(2), 47–59.
- Alfred Tat-Kei Ho. (2020). From performance budgeting to performance budget management: Theory and practice. Retrieved October 11, 2020, from <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/abs/10.1111/puar.12915>